СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 194. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 21. серпня, 1926. VOL. XXXIV. No. 194. Jersey City, N. J., Saturday, August 21. 1926. THREE CENTS

КАЄС НЕ УЗГЛЯДНЮЄ ПЕТИЦІЇ ЕПИСКОПІВ

МЕКСИКО, 19. серпня. — Президент Каєс вислав до архиепископа Мори обширний стейтмент, в якім заявляє, що жаданнє епископів перевести ревізію в відносинах церкви до держави є анахронізмом, бо це значило би узнавати державу в державі.

Каєс признає епископам право петиції, але зазначує, що та петиція, яка домагається завішення релігійних клявзуль конституції, не може бути узглядненa, бо вона противна його політичним і фільософічним переконанням. Тому він не може поставити такого проєкту під обради федерального конґресу. Оскільки одначе котранебудь з церковних інституцій чуєся покривдженою з приводу його декрету, може доходити свого права перед федеральними судами. Епископат може поробити відповідні кроки, щоби закон був змінений на найблизшій сесії федерального конґресу, а президент не буде тому в нічім на перешкоді, бо це є конституційна дорога. Инакшої дороги він не узнає і узнати не може, бо це було би проти закона.

Каєс заявив далі, що уряд не буде мішатися до цего, чи католики ходять до церкви чи ні, так як не мішається в внутрішні діла других корпорацій. Можуть собі робити, що хочуть і як довго хочуть. Колиж одначе протест і бойкот католиків буде получений з аґітацією до заворушень в державі, тоді уряд буде проти тих, що є причиною ворохобні, поступати після карного закона, як проти ворохобників держави.

НАДІЮТЬСЯ, ЩО СОВІТИ ВИЗНАЮТЬ ДОВГИ.

ВАШІНҐТОН, 19. серпня. — В урядових кругах того переконання, що коли усунено від впливів Зіновєва і Каменєва, а остав сам Сталін при владі, прийде до великої зміни в відносинах совітів до заграничних держав. Зіновєв через пропаганду світової революції робив неможливим всяке зближенне. Сталін є тої думки, що економічне відродженне совітів немислиме без заграничного капіталу. Він навіть схильний визнати що до Америки довги Керенського і звернути відшкодованнє потерпівшим американським горожанам. Хоче одначе протиставити тим американським претенсіям ті шкоди, які нанесли аліянти, а з ними і Америка, совітам через їх інтервенції, підпираючи Колчака, Юденіча та Денікіна.

МАЛИ ЗНАЙТИ ПИСТОЛЬ, ЯКИМ ЗАБИТО ПАСТОРА ГОЛЛА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 19. серпня. — Стенлей Треґо доніс до поліції, що шофер Вилієм Вінтрер має у себе пистоль, яким забито Голла. Такий пистоль дійсно знайдено в домі Вінтрера. Треґо каже, що Вінтрер мав забрати той пистоль від якихсь людей в готели при Арч Стр. кілька літ тому взад, сейчас по вбийстві Голла. Пистоль був обвинутий папером часописи з Ню Бронсвик.

КАНАДА БУДЕ ПОМАГАТИ В ФОРСОВАННЮ ПРОГИБІЦІЇ.

ПОЛ СМИТС, Н. Й., 18. серпня. — Ґенерал Ендрус просив секретаря стейту Келлоґа, щоби поробити заходи через ґенерального конзуля в Оттаві, щоби відбути спільну конференцію з канадійськими представниками уряду в справі охорони Америки перед пачкованнєм алькоголю з Канади. Та акція буде йти в злуці з акцією англійського уряду. Розходиться тут головно о контролю кораблів, що пливуть по озерах і перепачковують алькоголь.

ВОЗДУШНА ПОЧТА НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ.

ВАШІНҐТОН, 18. серпня. — Почтовий департамент подає, що ґенеральний постместер робить всі можливі заходи, щоби заінтересувати приватний капітал воздушною почтою. Ходить тут о це, що сам перевіз почти не оплачується. Перевіз почти треба получити з перевозом пасажирів і цілу справу поставити виключно на бізнесову стопу. А це можливе тільки дорогою приватного капіталу і приватної ініціятиви.

ГАРНИЙ УСМІХ ОПЛАЧУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК, 18. серпня. — Ганна Ґрубер, одна з сімох дочок бідного еміґранта, не знала, що з собою робити, коли її повідомили, що один доктор з Шикаґо записав їй в тестаменті $25,000 за усміх. Родина пригадала собі, що коли Ганна мала 9 літ, мешкав у них молодий студент медицини, який так любив дитину за її усміх, що приобіцяв їй за той усміх гарний подарунок. І тепер, коли Ганна маючи 21 літ, мала виходити заміж і всі журилися тим, що нема грошей навіть на весілля, повідомлено їх, що лікар помер і записав їй $25,000.

Мисс Ганна має дійсно дуже притягаючий усміх, на який звернув увагу навіть Зиґфилд і хотів її заанґажувати до Фаллис. Мати одначе не дала на те своеї згоди.

СІКОРСКИЙ ВІДБУВ ПРОБУ.

НЮ ЙОРК, 18. серпня. — Сікорский відбув щасливо пробу зі своїм новозбудованим аеропляном і готується до дороги до Европи. Сам він був за царських часів головним начальником военної воздушної фльоти. Підчас революції перейшов до Франції і тут працював над новим моделем, яким саме хоче відбути подорож через Атлянтійський океан.

НОВА „ШПІОНАЖА".

У Володимирі Волинськім відкрила поліція нову шпіонську акцію, яка мала доставляти пляни — цей раз вже Союзові Радянських Республік. На чолі стояла місцева урядничка Каса Хорих. Арештовано 8 осіб.

БУНТИ ПО ПОЛЬСЬКИХ ТЮРМАХ.

Дня 30. липня, о 7. годині рано, вибух бунт в тюрмах Ґрундзьондза. Кількасот вязнів, засуджених на довголітні кари, повибивали по всіх келіях шиби, з поломаних лавок, ліжок і знарядів столярських поробили барикади. Вязні домагалися усунення тюремних гнобителів. Доперва сконсолідованій поліції удалося привернути спокій. Польська преса каже, що провідниками бунту були Українці.

ЩО КОНФІСКУЄТЬСЯ В ПОЛЬЩІ.

Професор І. Шимонович видав у Львові статистичну розвідку про територію й населення Західньої України. Хоча брошурка була написана на підставі урядових статистик, російської і польської, брошуру прокуратор сконфіскував, а суд конфіскату затвердив за „тенденційність". Тенденційність полягала в назві Західна Україна і в тому, що Шимонович висказав на підставі згаданих статистик, що в Польщі мало би бути 6,162.000 душ Українців, замічаючи однак, що в дійсности Українців в Польщі є далеко більше.

Шимонович зголосив від цього вироку апеляцію.

КОНКУРЕНЦІЯ „ХЛІБОЇДАМ„.

В Здолбунові вийшло перше число часопису „Наша Справа". Ґазету видає по українськи „Стронніцтво Хлопске" для збаламучення українського селянства і підготовання до нових виборів.

УКРАЇНСЬКІ АРТИСТИ — ЗА КОРДОН.

Для ознайомлення із західним театральним мистецтвом Наркомосвіта УСРР виряджає за кордон директора театру „Березіль" Леся Курбаса і артистів того-ж театру Бучму і Чистякову. Для тієї-ж мети виїздить артистка Гакебуш.

ЛІТНІ КУПЕЛІ В ГАЛИЧИНІ.

Нема дня, щоби не було звістки про кілька випадків смерти при нагоді купелі в ріжних частинах краю. Топляться не лише діти, головно підростки, які вихоплюються зпід батьківської опіки, але й старші. Навіть у Львові, де є більше горівки, як води, кілька вже встигло втопитись в імпровізованих місцевих калабанях і найблицій околиці. Слід би нашим водяникам і русалкам бути обережнійшими і стримати свій спортовий запал, бо конкуренції з Росією і так не видержимо. Урядова радянська статистика каже, що минулого літа втопилось у російських ріках 10,000 людей, а в самій Москві пересічно 12 осіб денно.

ВИРОДНИЙ СИН.

В Жубкові, пов. Сокаль, сталась така страшна подія. Богатий, 45-морґовий господар Іван Ярмолюк мав сина Миколу. Коли Микола оженився, зажадав від батька, щоби заінтабулював весь ґрунт на него. Але старий Ярмолюк знав, чим то пахне, і не хотів на це згодитися. Через те між сином а батьком приходило до частих сварок. Оноді розюшений Микола впав до хати своїх батьків і замордував тата і маму, а свою жінку і її сестри покалічив. Опісля вибіг з хати і підпалив стодолу, від якої занялись сусідні господарства. Виродок син втік і за ним шукає поліція.

ПЧОЛИ ЗАЇЛИ ДИТИНУ.

В Клюстернайбурґу коло Відня мама лишила дволітну дитину в пасіці, а сама побігла по щось до хати. Тимчасом дитина приближилася до улия і пальчиками зачала штуркати до вічка. Розлючені пчоли кинулись на дитину і так її покусали, що дитина вкоротці померла. Лікарі ствердили, що дитину вкусило около 300 пчіл. — Це нещастє є наукою, щоб і наші пасічники по селах замикали пасіку перед малими дітьми.

ЗАЗДРІСТЬ ПРИЧИНОЮ УБИЙСТВА.

В селі Мокряни, пов. Мостиска, парубки вбили парубка Петра Словського, бо женився з дівчиною, яку хотіли мати жінкою инші парубки. Одної неділі мав відбутися шлюб Словського, але перед самим шлюбом знайдено жениха неживого. Арештовано двох підозрілих о убийство парубків.

ГОЛОДУЄ СЕЛЯНИН, НЕ ЖИРУЄ Й УЧИТЕЛЬ.

„Адеверул" з 26. VII. ц. р. наводить цікаві уривки з листа одного сільського вчителя, що дають добру характеристику тяжкого побуту культурних верств Бесарабії за панування Румунії.

„Відбираю я за роботу — пише він, — пересічно 1,949 лей (17 карб. 10 коп.) що місяця. За кватиру з їжою доводиться платити 1,400 лей. На одіж і взуття я маю що року витратити: на пару взуття — 900 лей, костюм — 4,000 лей, пальто — 3.200 лей, дві поїздки до дому — 820 лей, підручники, учбові приладдя й масу дрібних шкільних та домашніх річей — біля 10,000 лей. Зрештою мій учбовий рік, як сільського вчителя, що живе до того самотою, без родини, виводиться з дефіцитом в 14,619 лей."

Такий буджет нещасного вчителя. Справа булаб не так катастрофічною, а то й зовсім доброю, колиб автор цього листа був румунський жандарм, або ще якийсь урядовець: хабарями та крадіжкою громадських і державних грошей ці панки миттю проводять до ладу свій буджет; мінуси не то що зникають, а повертаються на плюси, та й годі! Бухгальтерія тут проста. Алеж учитель...

ПОДРОБИЦІ ПРО ТРАГІЧНУ СМЕРТЬ О. МЕНЦІНСЬКОГО, ПАРОХА В МАЛАСТОВІ.

Покійник був деканом, вдівцем. День перед своєю страшною смертю побрав він гроші на виплату священикам свого деканату. Довідались про це бандити і в ночи 2 узброєні збуї напали на приходство, настрашили слугу і увійшли до кімнати, де спав о. Менцінський. Пробудившись, став о. М. боронитись, але бандити баґнетами закололи священика. Опісля зрабували гроші і хотіли перейти чеську границю. По дорозі зблудили і знов крутилися коло Маластова. Тимчасом люди і поліція довідались про убийство священика і розпочали погоню. Бандити блукаючи зайшли до лісничівки, вилізли на стрих і хотіли там переночувати. Але лісничий почув, що хтось нишпорить на стриху. Лісничий стрілив до них, але бандити стали проситись і казали, що вони втікли з Чехії і умучені хотіли відпочати. Лісничий пустив їх і аж опісля довідався, що це були ті бандити, які замордували о. Менцінського.

ЗРІСТ НАСЕЛЕННЯ НА УКРАЇНІ.

Санітарна небезпека країни, імперіялістична й громадська війни, та голод негативно відбилися на зрості населення. Уже з 1915 року починається зменшення населення. В ці роки смертність перевищує народження. 1913 року приріст населення на 1000 чолов. складав 18,5 чолов. 1914 року 15, 1915. — 1,4 а 1920 р. мінус 13,1.

Тільки 1923 року починається значний пляновий приріст населення України. В той час приріст населення України вже перебільшує приріст населення 1914 року. 1914 року Україна дає приріст 17,6 на 1000 чолов. а в 1924 році приріст населення вже досяг 24,2 чолов. на 1000.

Таким чином після того лиха, що його зазнала Україна підчас громадянської війни й голоду тепер ми бачимо оздоровлення країни, зріст народжень, зменшення смертности і збільшення зросту населення. 1924 року народження досягли майже розміру 1913 року, але смертність значно зменшилась: замісць 24,5 смертних випадків на 1000 чолов. у 1913 році, визначено в 1924 році 17,6.

1925 року за даними обслідування 10 округ смертність хиталась від 12,4 до 19,0 на тисячу, а в Києві, Одесі, й Харкові від 12,2 до 14. Дані обслідування відзначають також збільшення останні два роки, 1924 та 1925, при чому це збільшення йде коштом народження.

Найбільше народжень відзначається в Артемівській окрузі, де воно досягло 46,6 на 1000 чол., далі йде Луганська й Полтавська округи. Найбільшу смертність відзначено в Шепетівській, Роменській і Артемівській округах. Приріст населення значно великий в Артемівській окрузі, де він досягає 27,7 на 1000 чолов., далі йде Одеська округа з цифрою 26,5.

ЧАСТИНА МАЙНЕРІВ ВЕРТАЄ ДО РОБОТИ

ЛОНДОН, 19. серпня. — Конференція майнерів з власниками не довела до ніякого позитивного результату. Властителі обстоювали осьмигодинний день праці, а рівнож осібні умови по ріжних дистриктах. Майнери апелюють до правительства, щоби знайшло вихід з ситуації, а заразом і до цілого населення, яке просять о попертя їх слушних домагань.

В тім часі відбувся мітінґ майнерів Болсовер Компанії, на якім погодилися майнери на давну заплату і на сім і півгодинний день праці. В той спосіб вийде тепер 17,000 майнерів тої компанії на роботу. Це буде перша прірва в страйку. Такі самі пертрактації переводяться і по инших компаніях. Голод і нужда змушують майнерів вертати до роботи.

РУМУНСЬКА КОРОЛЕВА ПРИЇЗДЖАЄ ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 19. серпня. — В місяцю вересни приїде до Америки румунська королева Марія. Приїзджає офіціяльно як королева і тому не буде могла робити візит звичайним смертельникам, хиба дуже а дуже богатим, бо між ними шукає вона жениха для своеї наймолодшої дочки. Заразом хотіла би приглянутися американському життю. Хоче обїхати автом всі стейти Америки.

СКІЛЬКИ АМЕРИКАНЦІВ ВІДВІДАЛО ФРАНЦІЮ ЗА ОДИН РІК ТА СКІЛЬКИ ВИТРАТИЛИ ГРОШЕЙ.

ПАРИЖ, 19. серпня. — Француський часопис подає статистику туристів, які відвідують Францію. В порозумінню і при помочи департаменту торговлі в Вашінґтоні обчислено, що за послідний рік відвідало Францію 220,000 американських туристів, які витратили в Франції $226,160,000.

ВЕЛИКА ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 19. серпня. — На лінії Берлін-Кольонія виколіївся експрес, який їхав зі скоростию 50 миль на годину. Згинуло на місци 21 осіб, а 3 зістало тяжко раненими. Між погибшими є Американці і визначні англійські особи. Від десяток літ не було в Німеччині такої страшної катастрофи, яка приключилася наслідком цего, що якась злочинна рука роскрутила шини. Поліція назначила високу нагороду для відкриття злочинців.

КРИТИКУЮТЬ РОЗОРУЖНИЙ ПЛЯН КЕЛЛОҐА.

ЛОНДОН, 19. серпня. — Англійська преса ставиться з великою резервою до того уступу в мові секретаря стейту Келлоґа, в якім він порушує справу розоруження та заявляється за поширенням вашінґтонської умови на кораблі других кляс. Відноситься це до кружляків, субмарин і т. п. Англія не може згодитися на ту пропозицію, бо вона займає виїмкове становище у світі. Цілий довіз до Англії полягає на тих власне кораблях, які перевозять чотири пятих поживи і сирі матеріяли. Крім цего треба побоюватися, що при таких обмеженнях слабші народи будуть братися до инших секретних оборонних средств і будуть продукувати секретно отруйні гази, а вони ще небезпечнійші чим аеропляни, дреднавти і субмарини.

ЖИДІВСЬКА РЕСПУБЛИКА НА СИБІРІ.

МОСКВА, 19. серпня. — Сталін заявив в справі жидівської кольонізації, що уряд робить всі можливі заходи, щоби створити на Сибірі жидівську республику, куди буде спрямована вся дальша жидівська кольонізація.

РОЗОРУЖНА КОНТРОЛЯ.

ЖЕНЕВА, 19. серпня. — На засіданню військової комісії розоружної конференції ухвалено проєкт французьких делеґатів, який признає міжнародну контролю над розоруженнями. Голосувало 7 членів, а 12 відтягнулося від голосовання.

І В АФРИЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ 8-ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ.

ТАНҐИР, 18. серпня. — Синдикат европейських робітників оголосив страйк та домагається заведення осьми-годинного дня праці.

ЧИМ ЗАЙМАЄТЬСЯ ҐЕНЕРАЛ ЛЮДЕНДОРФ.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Ґенерал Людендорф, бувший ґенерал-квартирмайстер німецької армії в часі світової війни, стратив, як кажуть, всі свої гроші, ввійшовши в контакт з молодим чоловіком-хеміком, що мав перемінювати всякий метал в золото. Жертвою обману мав ще впасти рівнож і один богатий промисловець. Тавзенд, який вимантив від них гроші, щез без сліду.

ОБСТОЮЄ ТАКИ ПРИ СВОІМ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — Френк Повер, який наробив стільки розголосу з тілом адмірала Кіченера, заявив, що тут мусіло статися якесь злочинство та що домовину певно підмінили. Він закидує урядникам, що вони поступили некоректно, що не повідомили його про те, коли вони будуть відчиняти домовину. Він не перестане доходити цеї справи і мусить віднайти тіло Кіченера.

НІМЦІ БУДУТЬ ЗАРЯДЖУВАТИ СОВІТСЬКИМИ МАЙНАМИ.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Підписано контракт між фірмою Круппа а донецьким тростом, на підставі якого німецькі фірми заведуть в донецькім басейні нові машини, які змодернізують добування вугля. Контракт заключено на підставі звіту німецьких експертів, які щойно повернули з над Дону, де оглядали майни.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ ШИРИТЬСЯ БАЛАМУЦТВО

Один з наших читачів переслав нам витинок з „PASSAIC DAILY NEWS", AUGUST 16, 1926, в якім описаний побут греко-католицьких епископів: Ніярадія і Такача в Пассейку. Часопис ставиться дуже прихильно як до обох епископів так і до греко-кат. обряду та подає дуже точний опис торжества, а знова грубими буквами підносить зміст проповідей епископа Ніярадія, який мав говорити про кривди, які наніс народам Европи верзальський договір та про пассейський страйк. Часопис той визнається мабуть в наших справах, бо говорячи про дві пассейські греко-кат. церкви, називає угроруську церкву греко-кат. церквою св. Михаїла, а галицьку українською греко-кат. церквою св. Николая. Через те саме дуже дивно вражає кождого читача те місце, в якім вияснюється дієцезальну приналежність обох наших церков. Читаємо там таке: „ST. MICHAEL'S IS WITHIN THE JURISDICTION OF BISHOP TAKACH, BUT ST. NICHOLAS IS NOT, THERE BEING IN THIS COUNTRY A SEPARATE POLISH EPISCOPAL SHEPHERD FOR ALL GREEK CATHOLIC PARISHES, WHOSE PEOPLE CAME FROM WHAT WAS FORMERLY KNOWN AS GALICIA."

Всі інформації подані добре і вірно. Навіть вияснено дуже добре таку складну річ як справу подвійної дієцезії: пряшівської і крижевацької епископа Ніярадія та те, що він є епископом в двох державах: Югославії і Чехословаччині. А про парохіян української греко-кат. церкви св. Николая сказано, що вони походять з краю, який давнійше називався Галичиною та що вони підлягають польському епископському пастиреви.

Дуже нам прикро, що ми щераз мусимо вертати до цеї теми, про котру ми вже нераз писали і фактами доказували, до чого доводить в Америці рутенство і візантійство, яке нас Українців компромітує тут на кождім кроці. Недавно тому оголосили ми голос самого таки епископа др. Богачевського як „візантійськго пралата", який помістила американська ґазета в Шикаґо. В тім голосі виднів тільки візантійський пралат і католицький епископ грецького обряду. Тепер знова часопис в Пассейку пише собі вже тепер мабуть на власну руку про д-ра Богачевського як „польського пастира".

За те, що ми ту болючу справу щераз підносимо і ілюструємо новим фактом, посиплеться на нас певно нова лайка, що ми „їмо епископа". Та щож робити. Ми не перестанемо їсти, доки з вини наших епископів будуть далі ширитися ось такі баламуцтва, які дразнять цілий наш нарід. Бо коли епископи всіх других народів дбають про своє національне імя і ним гордяться, наші ним нехтують. З якої причини, нам невідомо, але факт остає фактом. Міг польський епископ, як це ми подавали, вихвалити в згадці про Евхаристичний Конґрес польську державу і польський нарід, чом би тоді й нашому епископови не згадати за український нарід. Чом не використати цеї нагоди, щоби й цею дорогою спопуляризувати наше національне імя. Чом при тій нагоді не сказати двох речень про терпіння хочби греко-католицької церкви під Польщею, коли вже не цілого нашого народу. А тоді певно не називали би епископа Богачевського „візантійським пралатом" або „польським пастирем". Всі знали би, що це украніський епископ, колиб цей епископ своє українство всюди виразно сам зазначував, колиб відважився сказати про кривди, які зазнає наш нарід від Поляків. Тоді можемо ручити, що ніяка ґазета не напише більше про епископа Богачевського, що це „польський епископ", а ми знова будемо в тім щасливім положеню, що не будемо до цеї справи вертати і не будемо „їсти" епископа хоч під тим оглядом. А що ми любимо всегда ілюструвати наші домагання і заміти відповідними примірами, так подамо й тим разом інтервю, яке подав американським кореспондентам з нагоди Евхаристичного Конґресу литовський архиепископ Матулевічіюс. Польська ґазета „Ґлос Народу" подає в ч. 31 таку нотатку: „Архиепископ Матулевич говорить, що Литва не зречеся Вильна. Дітройт, Миш. Архиепископ Юрій Матулевич, голова римсько-католицького костела на Литві, який зупинився тут в переїзді з Евхаристичного Конґресу, мав інтервю з представниками американської преси, в якім говорив і про литовські справи, а між иншим про претенсії Литви до Вильна.

„Архиепископ Матулевич, який тепер змінив собі назву на Матулевічіюс, був в своїм часі архиепископом віленської архидієцезії в Польщі, але коли Поляки переконалися, що він робив шкоду Польщі та був прихильним Литві, мусів перенестися до Ковна. В своїм інтервю епископ Матулевич підніс: „Політична мапа Східної Европи мусить бути змінена. Теперішні події виказують як на долоні, що територіяльний поділ, якого доконано на підставі верзальського трактату, є тільки тимчасовим. Краї Східної Европи не мають сегодня ніяких границь, ні етноґрафічних ні історичних або ґеоґрафічних. Той факт є головною причиною тих неспокоїв, які панують в тій части Европи. Бо згадаймо приміром про Вильно. Вильно є столицею Литви і центром цілого народного життя Литовців. Кожда улиця в тім місті це історичний литовський памятник. Місто це віддано Литві на підставі верзальського договору. Коли польський ґенерал Желіґовскі заняв Вильно, ніяка велика держава не запротестувала проти цего. Польща загарбала Вильно і держить його до нині. Ліґа Націй навіть потвердила окупацію литовського міста Поляками. Та Литовці ніколи не згодяться, щоби Польща задержала Вильно при собі. Для литовського народу Вильно остає надалі центром литовської культури і жерелом їх народної традиції."

Коли-б подібне становище супроти Польщі занимали перед американською пресою українські епископи, то певно не ширилося би баламуцтво і їх не вважали би „польськими пастирами". З тої власне причини домагаємося і ми, щоби наші епископи говорили про наш нарід та наше поневолення під Польщею так, як говорить про свій нарід литовський архиепископ Матулевічіюс.

ЧИ ДІЙСНО ПРОТВЕРЕЗІННЯ?

В останньому числі офіційного органу російської партії соціялістів революціонерів „Революционная Росія" міститься стаття під наголовком „К вопросу о національной програме П. С. Р."

Ввважаємо потрібним спинитися над цим питанням тому, що якраз ця партія в часі її абсолютного панування в Росії по революції 1917 року завдала українському національному рухови найбільш ударів. Партія соціялістів-революціонерів через своїх партійних аґітаторів, чи звичайних членів партії використувала на Україні кожну нагоду, аби здескредитувати український національний рух, аби його повалити як „рух контр-революційний". І якраз вина в неорґанізованности України до часу захоплення влади большевиками в Росії, спадає на російську партію соціялістів-революціонерів.

Партія та, починаючи від Керенського, Чернова і до самого останнього партійного рядовика, робила все, щоби скомпромітувати в очах мас український національний рух, як „дрібно-буржуазний і контр-революційний". В протилежности до української партії соціялістів-революціонерів, яка по соціяльній програмі дуже близько стояла до російської партії, але визнавала національний рух і національне визволення основою кожного соціяльного визволення народніх мас, російська партія соціялістів-революціонерів національний рух вважала контр-революційним, що веде до закріпощення буржуазією трудящихся мас певної нації.

Через ті ото ріжниці повстала та шалена боротьба між російською революційною владою та українською, а також і боротьба самих партій між собою. На Україні увесь час перемагана українська партія соціялістів-революціонерів і вона вела українські маси, які віддавали їй при виборах 90% своїх голосів. Боротьба російської партії соціялістів-революціонерів за владу на Україні привела до того, що вони підготовили на Україні ґрунт для большевизму, аґітуючи проти національного руху. Зрештою й сама російська партія соціялістів-революціонерів відпокутувала свої гріхи, коли по захопленню большевиками влади в Петербурзі думала на Україні створити собі базу для боротьби з большевиками. Українство не піддержало російських соціялістів-революціонерів, як непримиримих ворогів національного визволення.

Скоро вже мене десятий рік від дня революції, як нарешті російська партія соціялістів-революціонерів взялася передискутувати наново національне питання.

Трудно повірити, щоби старі заілі русоцентристи прийшли чи то з мотивів теоретичних, чи гуманітарних і демократичних, чи яких инчих, до тої свідомости, що треба перевести ревізію в національній програмі їх партії та внести відповідні коррективи. Думаємо, що хиба реальні обставини і відношення русоцентричних та націоналістичних сил ріжних народів бувшої Росії примушують їх стати на шлях ревізії своєї програми.

Зріст національної свідомости.

Для кожного очевидним є те, що за останніх девять років національна свідомість ріжних народів, що заселяли бувшу Росію, зросла до тої міри, що вже жадними силами її не приборкаєш. Уже тепер годі думати про старі прямолінійні методи, якими держалося панування русоцентричних елементів. Тепер вже і для сліпого ясно, що жандармськими викриками, як то робив Керенський у Києві: „Руки проч!" політично-державного відродження України не спиниш. Народи бувшої Росії, а передовсім Українці тепер уже зможуть дати не таку відсіч, як в 1917 році. І тому ніхто не важився би знову грозити нам так цинічно, як то колись робили Керенські та ріжні Оберучеви. Українська національна стихія пригнула карк навіть такій деспотично-кривавій владі, як большевики.

Ріжні російські партії, починаючи від монархістичних а кінчаючи соціялістами-революціонерами, починають все більше й серіознійше трактувати питання національностей в бувшій Росії. Кожна з них хотіла би знайти якийсь компроміс, особливо з українством. Кожна з тих партій хоче питання українського національного руху розвязати так, щоби і сіно було ціле і кози наїлися.

Кожна з них відповідно свойому світоглядови шукає такої форми, якою можна би було вговтати непримиримість українського сепаратизму та затримати Україну на дальше в московських лабетах. Тому то російські праві, монархістичні партії підсовують ідею гетьманату на Україні. Постійним кандидатом ґрупи Миколи Миколаєвича є Скоропадський. Новоявлений гетьман Полтавцов є знова в звязку з ґрупою Кирила Володимировича. Ранійше ще були кандидатами на гетьманів Біскупський, Кочубей то що. Зміст цього гетьманату такий: бажано створити з України, звичайно сильно обкроєної територіяльно, окреме ґенерал-ґубернаторство, щось на зразок намісництва на Кавказі, і того ґенерал-ґубернатора називати гетьманом, давши йому відповідні зовнішні ознаки. Про такий гетьманат цілком виразно говорив Полтавцов в 1923 році на їзді монархістів в Будапешті, коли намічали на гетьмана Біскупського.

Ґрупа конституційно-демократичної партії, яку провадить П. Мілюков, хотіла би, щоб Україна була автономним краєм російської держави з своїм краєвим соймом, якого права були би більше обмежені ніж теперішнього харківського большевицького уряду. Це щось подібне до гетьманства (намісництва). Тому ця партія, обстоюючи російський установчий парлямент, вважає неможливим дозволити Українцям на свій національний парлямент. Партія ця вважає, що про квестію приналежности України до Росії не можна навіть дискутувати. Тому з Українцями можуть бути прелемінарні розмови й порозуміння лише в тому разі, коли вони згори відмовляться від своєї державної незалежности і визнають Україну невідділимою частиною Росії.

Соціял-демократи меншевики стоять на старому свойому становищу: — єдність інтересів; пролетаріяту; пролетаріят своєї держави не має. Тому Україні досить мати якесь краєве самоврядування. Краї Росії мають бути поділені по економічному, а не національному, чи якому иншому признаку.

Нарешті тепер лише російські соціялісти - революціонери починають дискутувати свою національну програму. З початків дискусії ще трудно сказати, до чого та партія прийде, але покищо видно, що вона вже признає, що національний рух завжди є глибоко-революційним рухом. Признають також і свої помилки в недооцінці сили національного почуття в ріжних народів. Тому федерація, яка ранійше стояла в програмі партії соціялістів-революціонерів, тепер вже нікого не задовольняє. Тому треба висунути новий клич: Союз народів Сходу Европи, який мусить бути немов би підвідділом Ліґи Націй. Але це лише перша пропозиція, що вийшла з дискусії.

Порушили це питання ми тут тому, що завжди треба добре студіювати сили та психольоґію свого ворога, щоби відгадати його пляни. До останнього часу російські соціялісти-революціонери, поруч з иншими русоцентристами, були лише заклятими ворогами української державности. Коли вони тепер гадають змінити своє відношення до неї, то ліпше для них, бо будуть більше мати часу й можливости занятися своїми московськими справами.

Та й в те доводиться сумніватися, бо їх же ґазета „Дні" виступає далі проти українського національного руху.

ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ ІВАНА ФРАНКА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Всеукраїнський комітет вшануання памяти І. Франка вислухав звіти всіх підкомісій, що проводять підготовчу роботу в справі увічнення памяти Франка.

До збудування памятника.

На доповідь памятниківй комісії комітет доручив вияснити, які є можливості збудувати памятник у Львові. Досі невідомо, чи буде там одведено місце для памятника на якомусь великому майдані, чи буде лише дозвіл поставити надгробний монумент. В тому разі, коли не пощастить добитися відводу гарного місця для будування памятника, гідного великого поета, тоді буде висунуто думку про доцільність будувати його не у Львові, а в якомусь великому центрі радянської України.

Вирішено також навязати зносини з львівським комітетом, щоб вияснити, в якій стадії там питання про будування памятника.

Далі комітет в основі ухвалив текст відозви до всіх громадян УСРР з закликом вносити жертви на збудування памятника. Громадський комітет закликає всіх трудящих УСРР внести свою, хочби невелику вкладку до загального фонду, щоб створити величний і художний памятник.

Видання Франкових творів.

На доповідь видавничої комісії комітет взяв до уваги, що видавництво „Рух" разом з „Книгоспілкою" видають твори І. Франка. Вже вийшло в світ 10 томів, а разом буде їх 32. В одному з чергових томів його видання комітет пропонує вмістити провідну докладну статтю про життя й творчість І. Франка. Комісія визнала також, що крім цього видання слід негайно розпочати повні академічні збори творів Франка, доручивши це Держвидаву України. Тексти цієї збірки буде погоджено з відповідними відділами Української Академії Наук. Видання буде йти від імени Всеукраїнського Громадського Комітету Вшанування Памяти Франка.

Комітет висловився також за видання спеціяльної популярної бібліотеки з творів Франка, по змозі ілюстрованої. Бажано, щоб цю бібліотеку було видано й на мовах нацменшостей.

Премія за працю з історії української літератури ім. Франка.

Комісія преміяльна мала розглянути всі твори з історії української літератури, видані в останньому році, для присудження Франківської премії розміром у тисячі карбованців. Було визнано, що найбільше заслугує на увагу праця Коряка „Історія української літератури" т. І. Комітет обрав жюрі в складі А. Т. Приходька, М. С. Грушевського, С. В. Пилипенка й представників од інституту марксизму та Головнауки, що мають остаточно зупинитись на тій, або иншій науковій праці для присудження премії.

Святкування по школах.

Низку пропозицій щодо вшановання памяти І. Франка подала дитяча комісія. В травні, коли вся Україна святкувала десятиріччя з дня смерти Франка, в більшости шкіл вже почалася перерва. Тому намічено пристосувати широко святкування по школах до початку нового навчального року, звязавши це з 70-літтям з дня народження Франка. В програму свята буде входити доповідь про умови життя та праці й значіння Франка для трудящих, а також літературно-вокальна частина, переважно з Франкових творів. На селі ґрупа шкіл має влаштовувати урочисті походи й мітінґи в неділю або свята, щоб і дорослі могли взяти в цьому участь.

До навчальної програми шкіл в осінньому сезоні треба завести комплекс Франка, щоби всебічно виявити дітям його оточення, добу й значіння для української пролетарської культури.

На доповідь дитячої комісії висловлено ще побажання, щоб у кожній окрузі було принаймні по одній школі ім. Івана Франка. Порушено ще питання про спеціяльне дитяче видання творів Франка.

Стипендії в інститутах і профшколах.

На доповідь стипендіяльної підкомісії комітет ухвалив звернутися до Наркомосвіти з проханням призначити 15 стипендій для студентів ім. Івана Франка в Інститутах народної Освіти, з них 5 стипендій передбачається видати студентам-виходцям із Західної України. Порушено також питання про встановлення 50 стипендій по профшколах України, при чім зазначено, що видаючи стипендії, слід при инших рівних умовах давати перевагу тим учням, що скінчили трудшколи ім. Франка.

Зважаючи на те, що роботи комітету триватимуть ще довгий час, обрано комісію, яка має розробити статут Всеукраїнського Комітету. Також обрано Комісію для переведення свята з нагоди 70-тиліття народження Франка, що припадає на 15. серпня 1926 року.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

КРУТИ НЕ ВЕРТИ, А ВМЕРТИ ТРЕБА.

Шикаговська „Січ" умістила поклик отамана Гриневецького під заг. „Грицаївщина" в Америці. Др. Назарук зараз таки її передрукував в „Америці" та вихвалив отамана за те, що добре „всунув" Обєднанню і редакторам „Свободи".

Думаю собі, що аж тепер біда буде, коли вже заговорив сам отаман, коли вже і він станув до оборони епископа Богачевського, церкви і Січової Орґанізації.

Та я таки зараз пізнав, що то чимсь иншим пахне. Бо я є Січовиком і членом Союза. Читаю обі ґазети від літ і приглядаюся як одній так і другій роботі. Я люблю Січ, люблю і У. Н. Союз, а стою за правдою. Тому не можу сказати, щоби „Свобода" виступала проти Січовиків чи Січової роботи. Навпаки, вона загрівала до неї та містила заклики і дописи в користь Січової Орґанізації. Ті статті та дописи, що були писані проти гетьманату, походили таки від самих наших Січовиків. Я сам написав був в своїм часі таку допись. А писати проти гетьманату, це ще не значить бути ворогом Січової Орґанізації.

Потопаючий і бритви чіпляється. Др. Гриневецький знає, що наближається Січовий Зїзд, на якім треба буде здати звіт з единовластя. Він бачить добре, до чого довів Січ др. Назарук зі своєю гетьманською пропаґандою. А тут Січовиків обмаль, а др. Назарук в Филаделфії. Як тут себе виправдати? Та нема нічо кращого як скинути вину на другого, себто на Обєднаннє і редакторів „Свободи".

Та не туди стежка в горох. Скоропадщина і єдиновластє винні розпадови Січи. За них будуть відповідати і отаман Гриневецький і др. Назарук.

І. Кіцак,
Січовик 5. сотні, І. Окр.
і член У. Н. Союза.

ЯК ЗАДИВЛЯЮТЬСЯ ЧЛЕНИ „ПРОВИДІНЯ" НА НАПАДИ „АМЕРИКИ".

Наша редакція одержала слідуюче письмо:

„Ми низше підписані урядники і члени 4. відділу „Провидіня" в Йонкерс, Н. Й., опираючися на одноголосній ухвалі наших членів, зібраних на звичайнім місячнім мітінгу дня 18. серпня 1926 р., просимо Хвальну Редакцію „Свободи" умістити наш одноголосний протест. Відносимося до Вас, бо знаємо з досвіду, що „Америка" жадних таких протестів не поміщує і не подає до публичного відома.

1) Пятнуємо (пропускаємо острі слова. Ред.) низьку лайку, яку провадить редактор „Америки" др. Назарук, бо нею наносить він ганьбу всім членам орґанізації „Провидіне". Така погана лайка не повинна мати місця в жадній культурній ґазеті, не то в христіянсько-католицькій.

2) Ми пятнуємо (пропущено остре вираження, Ред.) становище „Америки" в справі вшанування 10-літної річниці Івана Франка, якого наш нарід справедливо вважає за ґенія і мученика за волю і кращу нашу долю.

3) Запитаємо Головний Уряд „Провидіня" і просимо нам вияснити в „Америці", в який то спосіб став давний редактор рекордовим секретарем, коли члени вибирали на сей уряд иншого чоловіка.

4) Вкінци взиваємо Головний Уряд „Провидіня", щоби в найкоротшім часі скликав конвенцію „Провидіня", щоби вже раз нарід міг прийти до слова і завести в орґанізації такий лад, який відповідає духови демократичного американського краю.

За Уряд Відділу: Теодор Бибель, предсідатель; Андрій Серафим, секретар; Яків Вандзіляк, касієр. Члени відділу: Василь Ґузій, Мих. Васічко, Назар Васічко, Іван Бибель, Е. Кардаш, Анна Масловська, Теодор Челак, Юлія Федорчак, Марія Фецко, Марія Риґайло, Ст. Риґайло, Іван Дрозд, Марія Пакер, Мих. Дрозд, Мих. Петришин, Антін Шашкевич, Анна Петришин, Юстин Федорко, Ст. Дошна, Текля Кохан, Марія Скробала, Е. Шумовят.

ПОТРЕБА ПЕРЕОЦІНКИ НАШОГО ПОСТУПОВАННЯ.

(З тижневника „Наш Поступ", який виходить в Едмонтоні, Альберта, Канада).

Богато у нас нарікань на невдачі. Дехто вже так зневірився, що саму думку або спробу якогось нашого громадського діла відразу засуджує на смерть. Не вдасться! Нема кому вести! — чується відповідь щораз ширших кругів, коли піддати свіжу думку, новий проект якоїнебудь роботи. З таких нарікань вкорінюється між народом щораз глибша апатія, а з тим застій на всіх ділянках народного життя.

Богато було у нас невдач, то правда, але вони лучаються й у других народів. Самі невдачі не страшні. Помилки поповняють ще культурнійші народи, а не то ми, котрі на тім поли не маємо ще богато досвіду. Страшнійша від невдачі є апатія до громадської роботи, яку зроджують невдачі перше між слабодухами, а відтак і між тими, що колись дуже щиро працювали на народній ниві.

За дві десятки літ, у вільній країні при таких засобах і при такій, можна сказати, широкій організаційній роботі, як у нас ведеться, можна було вже мати якісь реальнійші і більші здобутки, ніж ті, які ми осягнули. Коли брати роботу після провінцій, то Українці Альберти числом поверх 60,000 душ повинні мати бодай одну сильну народну організацію, з много тисячами свідомих членів, о котру то організацію моглаб опертися проча наша робота, як політична, так і економічна чи просвітна.

Коли того не зробилося і нема виглядів ще й нині на якусь плянову, тревалу народню акцію, то річ ясна, що народ чимсь недомагає, що є якісь перешкоди, які належить усунути.

Чиж ми таки справді з родувіку нездатні до нічого і все мусимо бути послідні, та шукати, щоби нас хтось водив як волів в ярмі? Невжеж ми зі всіх народів найпослідніща?

Дотеперішне наше життє і проби щонебудь доконати вказують, що нам на ініціятиві не збуває, а коли започатковані справи нам ідуть тупо, або валяться, то мусить бути до того причина. Являється отже конечним зробити ревізію нашого дотеперішного поступовання.

Вже в звичайнім господарстві, коли воно не йде, господар, як не хоче спускатися на дно, продумує над причинами неповодження, зводить рахунки, приходи і розходи і, маючи в памяти ошибки, які робив, закачує рукави, забирається наново до праці і майже все виходить на верх. Примірів того маємо між нашими таки господарями на сотки.

Так само і громада, кожний народ, коли хоче зрозуміти причину своїх невдач, мусить глибоко вглянути у свої вчинки, чи не було в тих вчинках яких хиб, яких помилок, що спричинили неповодження. Коли громада спроможеться зробити у себе таку ревізію, таку переоцінку, коли може знайти свої хиби і помилки, коли сміло й отверто признається до них, глянувши правді у вічі та витягне собі з того науку, така громада може дивитись відважно в будучність; вона буде знати, що в культурній праці нераз доводиться впасти, але треба вміти встати знова. Узброєна новим досвідом буде працювати далі, доки не переможе своїх власних пороків і не досягне свого.

Найважнійша річ: здобутися на переоцінку нашого поступовання, дотеперішної нашої тактики, пошукати в нас самих причини невдач і, знаючи хиби, поставити їм на будуче твердий опір, а тоді всяка проба мусить у нас бути зреалізована на добро і славу нашого українського імени.

Коли шукати за причинами наших невдач, то їх можна найти спору пайку, одні залежні від других, однак по нитці муситься прийти до клубка, себто до першої причини всіх инших, до найважнійшої перешкоди, що спиняє нас на кождім кроці і спричинює нам страти, що робить замішання та тручає нас назад там, відки ми почали.

Ні обем часописи, ні оден чоловік не в спромозі подати точної ревізії нашої дотеперішної тактики, ні подати способів на санацію нашої громадської роботи. Треба, щоби в сій справі забрало голос більше свідомих одиниць, а можна до чогось договоритись.

Однак, зачинаючи про се розговір, ми вкажемо лиш на одну важну після нашої думки причину наших неповоджень, а про другі нехай по порядку говорять шановні дописувачі.

Першою причиною наших невдач в громадській роботі є то, що хоч ми ведемо її ніби для народа, однак дотепер ми ще не мали на увазі добра всього народа, як загалу, а перше всего інтерес і вузкі амбіції даного стану, даної партії чи фракції. Так воно якось склалося, що всяку роботу зачинаємо меншою або більшою партійкою і уважаємо, що ніхто инший, лише наша фракція повинна мати керму народної роботи в руках, що лише та наша партія, а не инша, мусить підбити під свій омофор весь загал; всі другі партійки, о скільки не хочуть нам повинуватись — то зрадники, запроданці, хруні. Так думають, так говорять, а навіть пишуть католики про православних і про другі фракції, так само, навідворот, православні думають про католиків, не лучше народовці про большевиків і навідвор т. Та вузка партійність груп мусить, розуміється, взаїмно себе поборювати, а з тої боротьби користи нема не лише загалови, а навіть самим фракціям і партійкам.

Така строга партійна боротьба між нечисленною іміграцією на чужині дуже погубна. Річ ясна, як сонце, що ні одна з наших груп ніколи сама не возьме проводу народної праці у свої виключно руки. Самий розвиток життя на се вказує. Але в усій праці для народа, попри амбіції партійні мусимо конечно поставити висший народний ідеал. Лише така робота може увінчатися успіхом, коли в підпринятім ділі поставиться інтерес усього народа, всіх його кляс і груп, коли започаткована справа викличе серед найширших кругів народа національний патос, ідеальне захоплення справою, а не заспокоєння амбіції кількох одиниць або певної групи з народа.

Тимчасом замісць поширювати між народом нашим високі ідеали, замісць патріотизму посвяти, патріотизму любови, ми витворили віде в світі невиданий доси патріотизм секти чи фракції і самі себе побиваємо, складаючи вину невдач одні на других.

Кожда група соціяльна, політична чи релігійна намагається взяти монополь провідництва усього народа, а ся монополізація довела до того, що вже нині кождий, хто не належить до тої групи, клюбу чи товариства — се вже не Українець, а чужий, ворог, конкурент.

І коли ми самі себе не хочемо дурити, коли ми дійсно хочемо робити якусь роботу, то над сим станом мусимо перевести ревізію і вести громадську працю так, як ведуть її правдиво культурні народи.

ТУБЕРКУЛЬОЗА І СУХОТИ.

(Др. Вилем Е. Лоусон).

Двацять літ тому від туберкульози померло мало не вдвоє стільки осіб, скільки ця слабість забрала на протязі останнього року. Це зменшення смертности — і в наслідок неї охорона життя — має богато ріжних причин, та найважніща з усіх — власне пізнання й лікування слабости. Колись бувало її діяґнози не роблено раньше, аж були вже всі симптоми і познаки туберкульози, значить аж слабість зайшла вже дуже далеко, поки її відкрито. Иншими словами — туберкульозу бачили аж тоді, як вона перейшла вже в справжні сухоти.

В звичайній мові туберкульоза і сухоти значить те саме, але з погляду медичної науки між ними є ріжниця. Сухотами називається аж послідна стадія тяжкої слабости і, на жаль, в богатьох випадках туберкульоза кінчиться тією послідною стадією — сухотами. І перехід буває такий скритий, невидний, що ще й сегодня пацієнт нераз не помічає туберкульози, аж вона сама виявиться в сухоти.

Коли туберкульозу розпізнати й відповідно лікувати на самім початку слабости, то на сто випадків занедужання — девятьдесять девять пацієнтів видужує зовсім. Яких шістьдесять відсотків подужує, коли діяґнозу зроблено в недалекій, ще не зовсім розвиненій стадії хвороби. Взагалі надія на подужання залежить від того, як швидко хворобу відкрито, — чим пізніш, тим надія менша. Певна річ, що справа стає безнадійна, коли слабість стверджено аж тоді, як вона перестала бути первісною туберкульозою і всякі инші зараження, перемінившись з бацилями туберкульози, викликали справжні сухоти.

Є люде, котрі кажуть, що „нехай я ліпше не знаю, що я є слабий". Деякий час воно може й ліпше не знати, але потім буде сто разів гірше, і хорий сто разів пожалує, що „не хотів знати". Туберкульозу можна майже все вигоїти, але коли вона розвинулась до справжніх „сухіт", тоді вже тяжко і звичайно й неможливо. Тому, в кого лиш найменше підозріння тої слабости, повинен як найшвидше переконатись і упевнитись. Коли справді слабий, то, заздалегідь пізнавши свою слабість, не лиш защадить собі часу і грошей на лікування, а й може бути певний, що подужає. Тай навіть коли хто не почувається слабим, раз на рік не завадить піти до лікаря — та справдити, чи де не починається в нього яка скрита слабість.

КОЛИ ВИГИНУТЬ ЛЮДЕ?

За 150 тисяч літ не буде воздуху для віддихання.

Питання, коли буде кінець людського роду, а коли був його початок цікавить людей вже 2,000 літ. Аж до початку XIX. століття вдоволялися словами з біблії: „Земля й люде створені тому 5,600 літ, кінець усього буде в день Страшного Суду". Вчені не вдоволялися тим, доказували, що початки людського роду сягають 10 тисяч літ, а потім пересунули аж до 50,000 літ назад. Вкінці доказують, що земська куля повстала тому богато міліонів літ.

З відкриттям раду вчені переконалися, що верстви землі істнують уже щонайменше 150 міліонів літ. Найстарші сліди істнування чоловіка на землі вказують на третьо-рядний період, себто час з перед 500,000 літ до 2,000,000 літ. Може майбутні досліди означуть точнійше час початку чоловіка.

В німецькій фаховій ґазеті появилася праця проф. університету в Берліні Вальтера Неруса, в якій подає свої погляди, як довго проістнує ще земля. Він каже, що життєдатна енерґія сонця може вистарчити на міліон літ.

Доки отже сонце даватиме землі достаточну скількість тепла — люде могтимуть жити на ній. В астрономічнім часописі „Ґейнс" помістив др. І. Вехтер статтю на тему, як довго ще може бути життя на землі. Він доказує зовсім противне як попередній учений. А саме каже він: „На основі дотеперішних астрономічних і фізичних дослідів виходить, що планети, котрі більше віддалилися від сонця, є старші від тих, котрі лежать близше нього. Отже планета Марс є старша від землі, а наша земля старша від планети Венери".

Дальше др. Вехтер доказує, що земля наша щороку наслідком електричного виладування тратить 7 біліонів кг. воздуха. У власних періодах істнування землі того ґазу тратила земля небагато, а почався менше-більше тому 10 міліонів літ. За сто кількадесять тисяч літ атмосфера землі буде така рідка, що полярні круги займуть майже половину земського ґльобу. Тоді то — каже вчений — зачнеться вимирання людськости. Згідно з повисшим поглядом, людскість має вже 9/10 свого істнування поза собою, а ще лише мала частка ділить її від кінця.

СМЕРТЬ ЯКУТСЬКОГО ПОЕТА.

Помер якутський національний поет Олекса Кулаковський, у Москві, в 49 р. життя. Він був одним з перших, що працював над якутською літературною мовою і складав граматику, якої не скінчив. Залишив два томи поезій, чимало оповідань (нап. „Сон Шамана") і наукову працю „Матеріяли до студій над забобонами Якутів".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 296, повідомляє всіх членів, що мітинґ відбудеться дня 22-го серпня, о год. 2-ій пополудни в Укр. Гали на 14th St. & 4th Ave., Arnold, Pa. Проситься усіх членів прийти, щоби кождий знав, де буде мітинґ. — В. Каліновський, предс.; Т. Колєр, кас.; П. Любчик, секр.

ОСТОРОГА ЕМІҐРАНТАМ.

В справі виїзду на Кубу.

Одинока українська організація на острові Кубі „Комітет допомоги українським еміґрантам" остерігає своїх братів в ріднім краю не їхати на Кубу, не маючи тут кревних, а тим більше без грошей. Всякий приїзджаючий еміґрант попадає з пароходу в трескорню, звідки його можуть вибрати кревні за 25 долярів, инакше його відсилають туди, звідки він приїхав. А на Кубу нікому не радимо їхати, бо тут біда кругом в повному значінню цього слова. Звідси куди небудь виїхати, як дехто мабуть думає, цілком неможливо. Це добровільна тюрма. Скорше можна виїхати з краю.

Завдяки канадійським Українцям 200 Українців виїхало з Куби до Канади 1. квітня і на жнива обіцюють впустити 200 чоловік. Як це здійсниться, то всі Українці, які будуть мати гроші, виїдуть.

Нашому народови тут нема чого робити. Безробіття страшенне, праця оплачується низько, найбільша платня два доляри за 8 годин при мулярці під кепучим промінним сонцем. Тай таку працю трудно дістати, бо предложення праці перевищує попит.

В цім році багато еміґрантів вертається додому за позичені гроші, аби спасти своє життя.

(Просимо инші часописи о передрук цеї перестороги).

Іван Франко.

ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

ПОЕМА
ОСТАННІХ ЧАСІВ ПАНЩИНИ.

(11)

XVIII.

Великдень 1848. р. — Пан арештований. — Комісар і пан перед громадою.

Великдень! Боже мій великий!
Ще як світ світом, не було
Для нас Великодня такого!
Від-досвіта шум, гамір, крики,
Мов муравлисько, все село
Людьми кишить. Всі до одного
До церкви пруть. Як перший раз
„Христос воскресе" заспівали,
То всі, мов діти, заридали,
Аж плач той церквою потряс...
Так бачилось, що вік ми ждали,
Аж дотерпілись, достраждали,
Що Він воскрес — посеред нас.
І якось так зробилось нам
У душах легко, ясно, тихо,
Що, бачилось, готов був всякий
Цілій землі і небесам
Кричать, співать: минуло лихо!
Найзлійші вороги прощались,
Всі обіймались, цілувались,
А дзвони дзвонять, не стають!
А молодь бігає мов пяна,
Кричить що-сили в кождий кут:
„Нема вже панщини, ні пана!
Ми вольні, вольні, вольні всі!"
Ба й дітвора, що в старших баче,
Й собі вигукує, неначе
Перепелята по вівсі.

А як скінчилась божа хвала,
На цвинтар вийшов ввесь народ,
І як було нас стілько сот, —
Відразу на землю ниць впала
Ціла громада й заспівала
Величній той, хвалебний гимн:
„Тебе, о, Господи, хвалим!"
Мов грім зарокотіли зрання
Слова високі, звуки втішні, —
Але кінець святої пісні
Покрили голосні ридання!
Дарма-б і силуваться діти,
Щоб розказать хоч щось-не-щось,
Що в той день славний довелось
Мені на власні очі зріти.
Народ мов безумів з утіх:
Старі скакали мов хлопята...
Той пару коників своїх
Цілує кождого мов брата,
Та приговорює пестить.
А там гуртом сільські дівчата
Всі скиндячки з голов здіймають,
І бють поклони і складають
Перед іконою. Кричить
Усякий на витанне друга:
„Христос воскрес, а панщину
Чорт взяв!" А там старий дідуга,
В селі найстарший чоловік,
На давню, ледви замітну
Могилку аж грудьми приник,
І обіймає дернину,
Й кричить що-сили: „Тату, тату!
Ми вольні! Тату, озовись!
Та-ж ти цілих сто літ ту кляту
Неволю двигав, і вмирати
Не хтів, а волі ждав! Дивись,
Ми вольні! Бідний, ти дождати
Не міг, — аж нам той промінь блис!
Вже моїх внуків пан в палату
Так, як мене, не забере!
Возьміть мене до себе, тату!
Ваш син свобідним вже умре!"

Аж ось, заледво піп успів
Паски христянам посвятити, —
Аж бачимо: що се долів
Селом валить? Сіріють свити,
До сонця ґудзики блищать,
І вістря понад головами, —
Тяжкая маса мірно, в ряд
Важкими стугонить ногами!
Жовніри! Гранув барабан,
Мов у стіну горохом сипнув.
А втім, — о, Боже мій! — я глипнув:
Посеред відділу — наш пан!
Взад руки скручені, понурий,
Лице додолу похиляв,
Мов день, і світ, і сонце кляв,
Людей стидавсь. Ізвзаду шнури,
Що панські руки оплітали,
За кінці у руках держав
Гайдук, немов мужик, що гнав
Вола на торг. А позад всіх
Комісар їхав на візочку,
І усміхнувсь, як на горбочку
Побачив церкву, тиск сільських
Людей, що очі витріщали
Зі страхом, подивом на сей
Незвиклий вид.
                    Вже наближався
Той похід, а як порівнявся
З людьми комісар крикнув: „Гей!
Пан капраль, станьте!"
                    „Halt!" роздався
Крик капраля.
                    „Христос воскрес!"
Комісар крикнув до людей.
„Ну, кльопа, вірите вше тнесь,
Що ви свопітні? Ну, щасть Поше!
А то пан тітич ваш е! Моше
З ним попрощаєтесь, за ту
Його велику топроту
Йому потякуєте? Шиво,
Спішіть, хто сна, чи скоро вше
Його увитнете, по йте
Він у хостину, пити пиво,
Що наварив тля сепе сам,
І не так скоро вернесь вам!"

Мовчали всі, мов онімілі;
Ураз і радість, жаль і страх
Мішалися у всіх серцях;
Всі очі хлопські остовпілі
Уперлись в пана. Він стояв,
Понурившись, мов почував,
Що і його ткнув палець божий.
Але ні-жаден крик ворожий,
Ні згірдний сміх, ані проклін
З юрби не вийшов. Що вже клпити,
Клясти і звязаного бити,
Коли й без нас побитий він?

Мовчали ми, та не мовчав
Комісар; ноги ще боліли
Так, що аж зуби він зціпляв,
І було видно, що бажав
Чим можна пану допекти;
Він, очевидно, лиш в тій цілі
Казав його пішком вести
Через село, ще й гайдукові
Дав позад нього шнур нести.
Тепер до пана, він промовив:
„Herr Schlachzis! Видиш, кльопа ті,
Шо ти ввашав са хутопину,
Вони чеснійші, ніш такі,
Як ти! Вони в тяшку хвилину
Не хочуть клпити і клясти,
Вони тобі твою провину
Прощають — вичу то по них!
Ей, кльопа, кльопа, топра кльопа!...
Та я, пань-цею, не є таких!
Я вше як слий, то чиста сьлопа!
Кеп той, пань-цею, хто тає
Пільш, ніш сам має, і хто хоче
Ропитись ліпшим, ніш сам є!
А хто мені сропив шо зле,
То най ше ані втні, ні вночі
Мені то рук не попатає,
По товхо їх попамятає!"
Тут пан, мов в клітці звір, метнувся,
Підвів лице і озирнувся,
І на комісаря з такою
Ненавистю глядів страшною,
Що той аж зблід.
                    „Гієно! Кате!
Погане, швабське племя кляте!
Чи ще тобі не всох язик?
Чи мало ще моеї муки,
Моеї жінки сліз, розпуки?
Чи той її болющий крик,
Як розставалася зо мною,
Іще тебе не вдоволив?
Ти пхнув її, в грязь повалив...
Сміттє! Та-ж ти її одної
Сльози не стоїш! Звірю лютий!
І ще бунтуєш тих звірів,
Щоб рвали, дерли нас на-впів!
Вона-ж слаба, а я — закутий!
Та ні, Бог ласкав! Ще та проба,
Мов хмара чорная мине!
Веди до старости мене!
Сильнійший Бог, ніж швабська злоба!"

„Га, га, Herr Schlachzis!" реготав
Комісар, „ти побожним став?
Sehr schoen! А вітколи-ш то, прошу?
Та-ш ше не тавно, як я чув,
Тим самим кльопам ти самкнув
Поперет носом церкву пошу!
Піти ми пітем, та помалю,
То старости ше маєм час, —
А перет тим ше криміналю
Ви покоштуєте у нас!"
І капралю сказав дві слові,
А капраль крикнув воякам:
„Marsch!"
                    „Ну, ви кльопа, путь сторові!"
Комісар крикнув нам на возі.
І похід рушив по дорозі,
І швидко з виду скрився нам.

XIX.

Двір без пана. — Провідна Неділя. — „Пані невинна!" — Хлопи роблять лад у дворі. — Пані хора. — Пані гостить громаду. — Хлопи йдуть визволяти пана.

Минули свята. Дивно-дивно
Було нам: вже в робучі дні
Атаман не стає в вікні,
Не стука костуром, не лаєсь,
На панщину не гонить! В сні
Часом атаман ще ввижаєсь, —
На-яві все пішло противно.
Пацюють люде по полях
Самі собі, а співи ллються,
Сміється небо, всі сміються.
Полудне — спочивати ляг
Мужик при втомлених волах,
Полуднує і оглядаєсь,
Чи де атаман не зближаєсь;
А втім згадав, що він свобідний,
І аж під небозвід погідний
Веселу пісню затягнув, —
Урвав, оглянувсь, знов ревнув:
„Гей, пропадай ти, наше горе!
І чорт тобі хай матір поре!"

А двір мовчить. Немов заклятий,
Стоїть він покінець села
В саді розцвилім. Не прийшла
Охота людям — розізнати,
Що діесь в нім. У всіх так много
Своеї втіхи, діла свого,
Що й не питали, що там діесь,
Лиш замічали: служба тріесь
На сонічку, плуги не йдуть
У поле, — тихо так, не чуть
Ні гомону в дворі, ні крику;
Віватів, гостей і музику
Мов хуртовина серед поля
Розвіяла. І до села
Ніхто не відався з двора.
От дивні божії діла!
Одно мале словечко — воля,
І за хвилину мов гора
Між хатою й дворой лягла!

Аж ось у Провідну Неділю
По хвалі божій стали ми
Під церквою, і тут пішли
Розмови про недавне лихо,
І про теперішню надію,
Про волю і про страх війни,
Про те, як Поляки у Львові
Щось мов задумали, про їх
Ті Ради й гвард'ї народові:
Одні хрестяться, другі в сміх...
Втім війт зблизивсь і крикнув: „Тихо!
Панове браття", — він додав, —
„Дозвольте слово вам сказати!"

Всі втихли.
                    „Бог святий нам дав
Святої волі дочекати, —
Хвала Йому!" І шапку зняв,
Перехрестивсь, і всі за ним.
„Ми тішимось, і маєм чим.
Але-ж не треба забувати
Нам в радости і тих, котрих
Бог нашим щастєм днесь карає.
Панове-браття, кождий знає,
Наш пан в арешті." Тут затих
І кашлянув. „Ну, пан із нами,
Що правда, добре жартував, —
Та він же за своє дістав.
Але-ж, панове, там в дворі
Лишилась пані з сиротами.
Вона нам не в одній порі
Допомагала, мужа свого
Нераз за нас слізьми й словами
Благала..."
                    „Правда, правда!" всі
Загомоніли. „Добра пані,
Вона невинна!"
                    „І мені
Здаєсь, брати мої кохані,
Що був би гріх, як би чужі
Гріхи на ній ми відомщали.
Чи ви сей тиждень навіщали
Її? Що з нею?"
                    „Таки ні!"
„Ніхто не був? В дворі так тихо.
Хто зна, чи там не склалось лихо...
А після всього, що було,
Вона боїться нас, гадає,
Що проти неї все село.
Панове браття, ось яка є
Моя порада: виберім
Кількох зміж нас і в двір підім
Потішить паню. А як треба
В чім помогти, то й поможім, —
Се й Бог нам надгородить з неба!"

„Так, так!" довкола загуло.
„Ідіть ви, війте, і ви, Яцю,
(Се ніби вказують на мене)
І ви, Прокопе, й ви, Семене,
Ідіть! А як же-б то було,
Щоб пані так і пропадала
Серед живих людей, щоб працю
Двірськая служба розтягала?
Ні, що було вже, то було,
А паню треба ратувати.
Ідіть, скажіть, що все село
Задармо буде працювати,
Аж доки не поверне пан!"

„Так, браття, так, спасибі вам!"
Сказали ми, перехрестились
І до двора іти пустились.

(Дальше буде).

ПОДЯКА.

Складаємо щиру подяку за виплачення нам $400.00 з Молодечого Департаменту У. Н. С. по покійнім нашім сині Антоні Романків. Дай Боже нашому У. Н. Союзови і томуж Молодечому Департаментови, щоб він став ще сильнійшим і могутнійшим, та щоб всі Українці в Америці зрозуміли вже раз користи своєї організації і не давали себе обманювати в чужих інституціях. Дякуємо і вам урядники У. Н. Союза. Дай вам Боже сили вести в чесноті наш У. Н. Союз далі.

Григорій і Марта Романків,
відділ 371 У. Н. Союза.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Іван Кіт, член Братства Пресв. Тройці, від. 203 У. Н. Союза в Брукліні, Н. Й. помер дня 8. серпня с. р. Похорон відбувся в вівторок, дня 10. серпня с. р. при співучасти кревних, знакомих, членів нашого братства і сусідів. День був прекрасний. Погода сприяла, і хотяй се був день робучий, присутних на похороні було много.

Покійний походив з села Шнирів, повіт Броди. Збирався на другий рік їхати до краю, але доля не судила. Був се чоловік спокійної вдачі і працьовитий. Не відказався ніколи від народної праці, ані від жертви на народні цілі. Тож смерть його викликала правдивий жаль в нашій громаді.

До відділу нашого вступив в році 1920, а до У. Н. Союза в році 1922. Земля йому пером.

В. Яськевич, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

ДЕХТО ПЕВНО ДУМАЄ,

що перша українська кольонія в Америці, в місті Милвил, стейту Ню Джерзі, се неначе прерія, або пуща, як на далеких Вестах. Тимчасом се зовсім щось иншого.

Милвил се є правильне місто, — „сити“ — в понятю американським. Має отже свій осередок торговельний з густо забудованими вулицями, а попри те великі земельні простори, обняті границями міста. На тих власне просторах в західній части лежить українська кольонія.

Місто само лежить в прегарній околиці на рівнині побіч великого озера, має около 20,000 мешканців, добре розвинений промисл і торговлю і се дає добре заняття людям, які потребують зарібків. Через місто переходять головні зелізничі та автомобілеві шляхи до важних надморських місцевостий, як: Атлантик Ситі, Ошен Ситі, Вайлдвуд і другі, а се помагає скорому розростови міста. Через те власне ґрунти в границях міста скоро заселюються, фарми перемінюються в міські будівельні площі, так звані „лоти“ і підноситься на вартости.

Наші землі помірені після давного пляну на пять-акрові фарми і ми їх продаємо ще по 1000 долярів. Зате инші властителі довкруги нас пустилися на спекуляцію, і міряють вже свої землі на лоти. А звісно, що з 5 акрів можна викроїти около 80 лотів.

Рівночасно з розвитком тих просторів міська управа робить нашим людям всякі удогіднення, бо мостить дороги, впроваджує електрику і т. п. В той спосіб наші фарми перемінюються на міські ґрунта.

Поки ще час, варта густійще заселити українську кольонію і створити сильну українську громаду на будуче. До сього є нагода тепер, бо власне є ще деякі вулиці, при котрих може набути землю десять і більше українських родин, одна побіч другої. Тутки є українська церков, товариства, свої люде, ба навіть і з міста прибувають сюди Українці на вакації.

Для тих, що дбають про свою будучність і своїх дітий, варта сказати, що діти можуть користати з міських народних і висших шкіл, а кромі сього учитися в українській школі. По скінченю школи вони не мусять покидати родинного дому, бо мають на місци міську вигоду, відповідне заняття, а при тім всім чистий і здоровий воздух.

Хто хоче про все те на місци переконатися, нехай зробить собі малий вакаційний відпочинок і переїдеться до Милвил помежи наших людий. Певно сього не пожалує, а не один знайде для себе добре місце для осідку на старші літа.

А про інформації в справі закупна земель на українській кольонії треба писати до першого організатора сеї кольонії Василя Матолича у Філаделфії N. E. cor. 7th & Green Sts). (Огол.)

КАТІВСЬКИЙ ОСТРІВ.

Ще тому кілька літ „не дармував“ катівський острів у Греції, що зветься Бурці. Острівець сей є в заливі Навплія, а такий він маленький, наче невеличкий майдан. Будівлі, що є на цьому острівці, подобають на твердиню. А дійсно то була вязниця. Головна будівля, є то доволі висока вежа, також досить обширна. Нема в тій вежі ні вікна ні дверей, лише в даху є отвір, якраз такий великий, що може ним перетиснутися один чоловік. Отвором тим засудженний арештант мусів злазити на діл по шнуровій драбині, щоби там у вічній пітьмі й плісні покутувати свій злочин або примхи володаря. За наших часів вежа ця сповняла службу військової тюрми за надзвичайно великі провини. Мусить чоловіка зморозити на вид такої людської нелюдяности. Наскільки гарнійший вид можна бачити з найвищої тераси тої вежі: видно напроти Навплію з двома твердинями, себто Іч-Кале і Паляміді, в яких давнійше каралося багато соток арештантів, але їх скасовано разом із тюрмою на острівці Бурці. На острівці є ще домики, в яких колись жили грецькі кати. Все було їх два, а рекрутувалися споміж злочинців засуджених на смерть. Їх помилували під умовою, що згодяться бути катами. Добре закратовані вікна ще нині є свідками, що їх добре стереглись. Ті, котрих приневолювано до катівської служби, певно вдоволені були з того, що їх так дуже пильнували. Бо в Греції все ще є звичай кровавої мести, отже ката, який вже багато післав на тамтой світ, певно не дуже любили його земляки. Тому всі мешканці того острівця, яких помилувано, певно не довго втішалися свободою, як нею їх обдаровано. Свояки тих, що згинули від катівської руки, певно небаром мусіли вбити, вірні обовязкови „кровавої мести“. Тому певно на недоступному острівці Бурці кати мусіли ще найкраще почувалися. Смертні присуди виконували кати на високому Паляміді. За кождим разом привозили ката на човні під сильною охороною. Кат мусів вийти високо, бо майже девятьсот сходів, що вели на Паляміді. — На такій висоті виконував свою катівську службу.

Мешкання тих дивних державних слуг були провійні й ясні, а передусім то було гарне, що мали вид на море й могли слідкувати, що там діється. Щенині на стінах повиписувані різні ймення; почасти є то імена чужинців, що заходили сюди оглянути ці дивні місця, по части є там теж імена тамошних мешканців. Останній мешканець жив там мабуть 1917 року. Бо нема пізнійшого, щоби, крім імени, виписав теж свое звання: „Діміос“ (кат).

ПО НОВОМУ.*)

(Веселе з радянського побуту).

Іван Томич Переплетів рішився відвідати вже раз своє рідне містечко Завалайське, з якого в останне сім літ тому пихав. На двірець випровадили його приятелі, попили на прощання, посадили у вагон, поїзд рушив і на другий вже день міцне Іван Томич кальошами своє рідне завалайське болото.

— Ох, стороно рідна!...

Переплетів бачить вже з далеку червоний дім з напіввідбитою штукатуркою — це „московська реставрація“. Частенько бував тут у свій час... Ось там знова стоїв все на розі сваток з чорною бородою... Він і нині стоїть на тому самому місці, тільки борода вже трохи посивіла...

— Нічого не змінилось, і, хоч би й сто революцій перекотилось по тій країні, нічого не зміниться, — думав.

Там і студня — водопровід, баби в чергу по воду поустанялись, гуторять...

— Все по старому — повторяє Іван Томич — певно, як все, про дітей балакають...

Підходить до жінок — прислухується.

— Як твоя Субскрипція? — запитує одна жінка другу — росте?

— Росте.

— Фу, ти чорт, — подумав Переплетів— невже вони всі на спекуляцію пустилися?... Треба провірити.

Переплетів підійшов до жінок:

— Вам придалабся, як мені видається, й друга субскрипція? Я з приємністю...

— Що? — здивувалась жінка.

— Я вам можу дати... купони другої субскрипції...

Жінка обурюється:

— Ще чого не стало, одна надоїла!...

— Ди, який щедрий найшовся — втручається друга — дітьми обдаровує! Няньчися сам зі своєю Субскрипцією.

— Крутять, бояться, — подумав Переплетів і став инше питати:

— От що, голубочки, ви можете сказати мені, чи живе ще Кашеварів, Козьма Петрович?...

Кашеварів?... Не знаємо навіть, чи такий істнує!

Жінки переглянулись.

— Таж такого справді нема, нічого про такого не знаємо.

— Якже нема! Жив же на Болотяної вулиці, свій дім мав...

— І вулиці такої в нас нема. Чули ви таку... Болотяну...

Жінки знов обмінялись поглядами та стали посміхатися. Переплетів збовванів. Пробував ще толкувати:

— Таж тут, від собору на ліво була, невже я назву вулиці забув?!

— Від собору на ліво? Таж це вулиця Рози Люксенбург...

— Все одно, але передше вона Болотяною називалася, невже забули! А там другий дім від рогу...

Жінка знетерпеливілась:

— Як так, то вам скажу: В першому домі живе Лібкнехт Іванович Ленін-Троцький — це прізвище в нього таке, а в другому здається Маркс Петрович Пролетарський — але Кашеварова нема.

— Який там Маркс Петрович — відізвалась друга жінка — таміже тепер мешкає Транспорт Сергієвич, що не тямиш?...

— Транспорт? Це той що з Еркапою оженився?... То щось не так!

— Певно що ні — вмішалась третя — там же мешкає Ричаг Сидорич! Той самий, що Першомайському Петровичеви на Міжнародній площі голову цеглою розвалив... Забули?...

Переплетова облив зимний піт. Де я, між варіятів попав? — питав себе. — Місто теж саме, пізнаю вулиці, а виглядає... інакше.

Почав проходити здовж вулиць. На кожному домі, як давнійше, табличка а на ній імя та прізвище власника.

Самі нові призвища: Жовтень Ілліч, Міліцейський... Инженир Савельич Чека... Бастилія Осипівна Гепеу... вдова по комісарі Волга Антонівна Пронадлогова...

Переплетову темніло в очах. Побачив хлопчика, що бавився в болоті:

— Слухай малий, як це місто називається?

— Семяшкин (Семяшко-комісар здоровля).

— Що?! А не Завалайськ?...

— Семяшкин, — повторив хлопчина, дивлячись счудовано на чужинця.

Переплетів вдарив долонею об чоло:

— Ясное — пробурмотів, — в Семяшкині Завалайська шукав. Видно в инше місто попав. Хоча вулиці ті самі... Чорт визнається...

Рішив вертати на двірець і пустився туди. Нагло остовпів. Він, чи не він?... На зустріч йому йшов Кашеварів.

— Свят, Кашеварів ти, чи не Кашеварів?

— Переплетів!

Оба розцілувались, радісно, по дружньому.

— Тільки я вже не Кашеварів, — сказав друг тихим голосом, — а Лютневий Трестович...

— А то як?...

— Цілком просто. У нас тепер все по новому. І місто по новому! Семашкин... Тільки ми цею назвою не вдоволені, хотіли Ленінском назвати, але дозволу не дали.

Переплетів слухав і не знав, в порядку в нього розум чи ні?...

— По новому — повторив — по новому...

(За М. К. Ш.).

*) На Радянщині, як відомо, переіменували большевики багато міст, навіть людям їм переважно імена вождів революції. Також і комуністи позмінювали, заводячи свої прізвища, а їхні діти одержують на т. зв. „червоних хрестинах“ часто дуже дивоглядні імена, що доводить нераз до справжніх курйозів.

З РОДИННИХ ТРАГЕДІЙ.

Жінка львівського торговельного агента Кухарська, посварившись з мужем, випила поважну дозу йодини. — У Перемишлі кинувся Говговський кинувся в очах жінки та дитини під поїзд, внаслідок суперечки з жінкою, яка докоряла йому, що він пішов на весілля до знайомих, а її не хотів узяти зі собою. — У Кривчім, борщівського повіту, селянин Базюк убив з помсти власну жінку і тестя Яцентюка.

З МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА УКРАЇНІ.

Головнополітосвіта України розробляє плян організації преміяльного фонду на видачу премій за найкращі музичні твори.

Музичне т-во ім. Леонтовича складає збірника для сельбудинків, що має вийти в двох відділах: народня пісня та революційна пісня. Збірника видається для малокваліфікованих (початкуючих) хорів.

Вищий музичний Комітет за час від 1-го січня іо 15 квітня ц. р. розглянув 187 музичних творів, з яких ухвалено до виконання 171. Всі твори написано на українські теми й текст.

ЖАРТИ.

Гарантія два роки.

Судия: Обвинуваченому за крадіж годинника присуджено два роки вязниці.

Обвинувачений: Я прочував це.

Судия: Як ви прочували?

Обвинувачений: На годиннику було написано: „Два роки гарантії“.

— Ну, пане, як ви вернулися з подорожі по Італії, які приємні враження мали ви?

— Ще й які, як я вернувся з мандрівки, ще найшов у наплечнику добрий кусень ковбаси!

— Дайте бідному чоловікови цента, я дуже голоден.

— Чомуж не працюєте?

— Бо тоді я дістав би ще більший апетит.

У барберні.

Гість (бачить, що в кімнаті повно гостей): Мені дуже спішно; як довго мушу ждати, щоби ви обстригли мені волосся?

Барбер (листкуючи в книжці): Позвольте, що погляну на хвильку... Чи не були би ви ласкаві зайти на другий четвер.

— Що? навіть на пятнацять кроків не можете вділити заяця? А ви хвалитеся, що в Африці ви ні разу не хибили?

— Так, так, але там я полював на слонів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.